

ZOFIA JÓŹWIAK¹

AKADEMIA MORSKA W SZCZECINIE

LOGISTYKA MORSKA

Rozwój logistyki spowodował między innymi zmiany w organizacji portów morskich. Pierwotnie *logistyka* oznaczała fizyczną sieć transportu i dystrybucji towarów. Obecnie jest to optymalizacja wszystkich działań zapewniających dostawę towarów za pośrednictwem łańcucha transportowego od nadawcy do odbiorcy. *Logistyka* odnosi się do całego procesu łańcucha dostaw, ma za zadanie planowanie i kontrolę skutecznego i efektywnego przepływu towarów usług i informacji powiązanych z towarem (od punktu nadania do punktu odbioru włącznie z magazynowaniem) w całej produkcji, dystrybucji i wszystkich etapach ich dostarczania, od początkowych dostawców komponentów do końcowych odbiorców produktów. *Logistyka morska* zawiera wszystkie formy związanej z morzem logistyki, obejmując między innymi: przemysł i transport morski, technologie informacji logistycznej, obsługę statków i portów, przeładunki, ochronę środowiska morskiego, bezpieczeństwo żeglugi i wiele innych obszarów racjonalnej, związanej z gospodarką morską działalności człowieka. *Logistyka morska* może być zdefiniowana również jako przepływ towarów w lądowo – morskich łańcuchach dostaw, z zastosowaniem klasycznych metod i narzędzi logistycznych.

Wprowadzenie kontenerów zastępujących transport ładunków luzem stało się rewolucją w transporcie morskim. Konteneryzacja obejmuje obecnie coraz większą liczbę ładunków, nawet tych tradycyjnie przewożonych jako masowe i – jak wskazują wszystkie światowe dane – proces ten w dalszym ciągu będzie się rozwijać, co nadaje *logistyce morskiej* nową jakość.

Globalizacja, offshoring i niespotykany dotąd rozwój konteneryzacji doprowadziły do zmian w transporcie morskim i łańcuchach logistycznych.

Logistyka morska szczególnie istotna jest w Unii Europejskiej, w której transport morski ciągle się rozwija i zarówno obecnie, jak i w przyszłości, będzie odgrywał kluczową rolę w rozwoju transportu w UE, szczególnie jeśli uwzględnimy, że około 90% ogólnego wolumenu przewozów towarowych stanowi transport morski. Ponadto, bardzo intensywnie rozwija się również przewóz pasażerów drogą morską, co nadaje logistyce bardzo ważną rolę.

Wraz z rozwojem sektora transportu morskiego generowane są nowe wyzwania dla *logistyki morskiej*. Do głównych działań, pozwalających na zrównoważony rozwój sektora morskiego zgodnie z potrzebami *logistyki morskiej*, należą między innymi: harmonizacja infrastruktury transportu morskiego, inwestowanie w infrastrukturę portów morskich, rozszerzenie i wzmocnienie sieci transportu Unii Europejskiej, rozwój wewnętrznej i zewnętrznej logistyki miejskiej aglomeracji portowych, harmonizacja infrastrukturalnych kosztów dla różnych rodzajów środków transportu i różnych użytkowników, przepływ informacji i wymiana wiedzy między regionami oraz państwami dla zrozumienia narodowych cech *logistyki morskiej*, redukcja zanieczyszczenia powietrza przez przemysł i transport morski, a także zapobieganie rozlewom olejowym.

Znaczenie *logistyki morskiej* ciągle wzrasta, gdyż zastosowanie jej w lądowo – morskich łańcuchach dostaw pozwala na

¹ Dr hab. inż. Z. Józwiak, prof. nadzw. AM, jest Dziekanem Wydziału Inżynierjno – Ekonomicznego Transportu na Akademii Morskiej w Szczecinie (przyj. red.).

Fot. Iwo Nowak

Fot. Iwo Nowak

podwyższenie konkurencyjności kompleksowych usług logistycznych na rynku krajowym oraz na rynkach międzynarodowych. Zmiany zachodzące w międzynarodowych łańcuchach dostaw spowodowały wzrost znaczenia transportu w dystrybucji oraz uczyniły łańcuchy logistyczne bardziej złożonymi, przy równoczesnym wzroście znaczenia operatorów logistycznych. Jest to wynikiem przede wszystkim przejścia z systemu dystrybucji opartej na podaży na system oparty na popycie, mający na celu minimalizację wielkości zapasów i obniżenie kosztów produkcji.

Nabiera to szczególnego znaczenia w przypadku *logistyki morskiej*, gdzie mamy do czynienia z wielośrodowiskowymi warunkami otoczenia, na które składają się: miejsce pochodzenia su-

rowca, miejsce jego ostatecznej dostawy, różne inne (poza morskimi) środki transportu, to jest żegluga śródlądowa, transport samochodowy, kolejowy, a nawet lotniczy czy przesyłowy.

Wyjście portów w swojej działalności poza miasta portowe i obszary przybrzeżne w głąb lądu, ich regionalizacja i terminalizacja oraz stworzenie intermodalnego systemu transportowego zmieniły rolę portów w łańcuchu logistycznym. Zmiana podejścia do oceny działalności portów morskich, w których ważniejszym wskaźnikiem od wielkości przeładunków jest wskaźnik tworzenia wartości dodanej, decyduje o nowym podejściu do *logistyki morskiej*.

Spośród 27 państw UE, aż 22 mają bezpośredni dostęp do morza. Na obszarze Unii funkcjonuje ponad 1 000 portów mor-

Fot. Iwo Nowak

Fot. Iwo Nowak

Fot. Iwo Nowak

skich, co rzutuje na udział gospodarki morskiej w ogólnej gospodarce unijnej.

Outsourcing, nearshoring i offshoring, eksploracja dna morskiego, dążenie do zmniejszenia zapasów, wymogi racjonalnej i zrównoważonej gospodarki, szeroko pojęta ochrona naturalnego środowiska morskiego, zapewnienie bezpieczeństwa oraz dostosowanie się przedsiębiorstw żeglugowych do zapotrzebowania klientów na dostawy „na czas” JIT (ang. *Just-in-Time*) przekłada się na świadczenie (poza typowymi usługami transportowymi) usług spedycyjnych oraz obsługę „od drzwi do drzwi” (ang. *door to door*).

Wszystkie ww. czynniki wpływają na znaczne poszerzenie w ostatnich latach obszaru zasięgu oddziaływania *logistyki mor-*

skiej, dzięki której działalność sektora gospodarki morskiej może być bardziej opłacalna, a świadczone usługi są wyższej jakości. Integracja wszystkich funkcji i procesów logistycznych umożliwia rozwiązywanie nowych problemów i wykorzystanie potencjalnych efektów zarówno w działalności strategicznej, jak i operacyjnej.

Z uwagi na duży wpływ logistyki morskiej zarówno na życie poszczególnych obywateli, gospodarki narodowej, jak i rozwoju sektora morskiego w Unii Europejskiej, wydaje się zasadnym prowadzenie badań w jej obszarze, rozpowszechnianie publikacji na temat jej wdrażania, a także wprowadzanie jej do programów nauczania w szkołach wyższych.

Fot. Iwo Nowak